

Per als catalans de l'exili; Per als catalans de la pàtria, una sola consigna: Solidaritat catalana!

CANIGO

Bulletin d'Information de la "Société Française des Amis de la Catalogne" 25, rue Roquelaine - Tél. 229.83 TOLOSA DE LANGEUDEC

Catalans estigueu amatents. Els moments son decisius. Passi el que passi no obeiu altres consignes que les que us doni: Solidaritat catalana!

QUÈ ESPERA FRANCO ?

L'hora de la victòria

CATALANS: El mon soncer celebra en aquestes hores històriques la formidable victòria de la democràcia mundial contra el feixisme. Aquesta hora transcendental que la humanitat esperava amb tanta impaciència i que els catalans desitjaven amb més afany que ningú, representà el començament de l'alliberació de la nostra pàtria.

Els catalans de França hem celebrat la victòria aliada amb l'èmfoc que produeixen a l'ànima els grans esdeveniments històrics, conscients de la nostra participació en la grandiosa lluita i dels resultats considerables que ha de tenir per a l'esdevenidor de Catalunya.

En atansar-se la seva fi, Franco intenta encara salvar la seva pell i la dels seus preciosos col·laboradors cercant fórmules desesperades de darrera hora com el govern amfibi dels generals i els requetés, la regència de l'infant Don Carlos o els governs transicionals d'Aranda o del Duc d'Alba.

Pero és massa tard. L'opinió s'impacienta i manifesta la seva febre de manera inequívoca. Als incidents de Montserrat, s'afegixen les banderes republicanes de la Cibeles, les catalanes de la Sagrada Família, els pasquins de « Foc Nou » i Solidaritat Catalana i, darrerament, l'atemptat a Barcelona contra el governador Correa Voglisson.

Els catalans som republicans i desitgem per a la nostra pàtria un règim de llibertat que pugui desenrotllar-se en el marc d'una República espanyola liberal, comprensiva, autonomista mentre no pugui esdevenir federal. Pero aspirem també a reconstruir una pàtria vigorosa i puixant que només podrà obtenir-se amb la unió fervorosa i lleial de tots els patriotes entorn de l'autoritat indiscutible i única del President de Catalunya i amb la solidaritat efectiva i sincera dels catalans en la tasca comuna de refer el país.

Aspirem a una vida nova, feta de treball i de seny, de disciplina i de virtut, de llibertat i de civisme allunyant per a sempre les maniobres partidistes, els sectarismes, les intrigues deslleials. La nova Catalunya sent horror i fàstic pels nuvols de fum que puguin amagar propòsits tèrbols i desitja viure en un clima d'ordre i de pau, de llibertat i democràcia.

La pàtria nova demana puresa, honestat i eficiència. En la Catalunya proxima per la qual lluitem la paraula democràcia ha de tenir un contingut vivent i substantiu, perquè la nostra gent és democrata de cor, estima la justícia, venera la pau i es daleix par la llibertat, símbols eterns negats grollerament pel feixisme i pel falangisme, sistemes muntats sobre la tirania, la guerra i l'esclavatge.

Els catalans denunciem al mon el règim franquista perquè constitueix un refugi de l'eix, un viver del feixisme, un cap de pont dels nazis a Occident. Units en el grandios front patriòtic de Solidaritat Catalana, proclamem que la Catalunya democràtica aspira a recobrar ben aviat la seva llibertat per a fer-ne l'ús precios que la pàtria espera en un clima de veritat, de disciplina, de germanor i de treball.

Als Germans de Catalunya

Germans de Catalunya! El feixisme ha estat vençut. Franco caigut moralment a Reims a les 21 del dia 8 de Maig de 1945. Fill del nazisme alemany i del feixisme italià, creat per Hitler i Mussolini, recolzat en el potencial de l'eix, el dictador espanyol s'ha enfonsat en la catàstrofe italo-alemanya que representa aquesta desfeta de les forces de reacció vençudes per la democràcia mundial.

Franco pot subsistir materialment alguns dies, algunes setmanes, com subsisteixen els moribonds gràcies a les bales d'òxigen. Pero està ferit de mort. Ni el poble espanyol, ni els aliats, ni els russos, ni l'opinió mundial no li permetran de subsistir.

Hem esperat amb afany aquesta hora ansiada de la victòria i en viurem avui aquests moments històrics sentim que resten compensades les angoixes de la persecució nazi, les tristesses de l'exili, els pesombres dels camps de concentració i de les nits sense estels. Avui més que mai brillen per a la nostra terra les mateixes clarsors de llibertat amb què el sol de la victòria ens il·lumina a nosaltres.

Germans de Catalunya: El nostre cor i el nostre pensament no us han deixat mai. Ni en les hores més amargues, on sigui que hagin estat els catalans escampats pel mon han portat sempre amb ells amb el record dels éssers estimats, l'enyorança de la pàtria, l'amor a la terra nadiua, la fe en les seves llibertats nacionals.

Hi ha un reactiu infal·lible: er revelar els catalans d'arreu del mon: el patriotisme, el fet vivent de l'exiliència de la Nació Catalana per obra i gràcia de la seva llengua immortal i per la voluntat invencible del seu poble que la venera i que l'estima.

No fa gaires dies, els catalans de Tolosa de Llenguadoc varem tenir la joia d'escollir una autèntica cobla de sardanes en ocasió de la diada de Sant Jordi. La plaça del Capitoli estava plena de catalans i l'alegria i l'enyorança es reflectien en l'èmfoc de totes les cares. Un anarquista català de seixanta anys, un veterà cenetista dels bons, sense atansar mentre la Cobla llençava als aires

els acords vibrants de la Santa Espina i ens digué:

— A veure si ho enteneu! Jo soc un sense pàtria. La meua pàtria és el món. I malgrat això, en sentir la Santa Espina, el cor em surt d'acords i ploro com un infant.

I en efecte. L'anarquista plorava d'èmfoc com plorava aquell comunista català de més amunt i els socialistes catalans que feien rotllo.

— Prou que ho enteneu — varem contestar-li — és perquè sou comunistes, anarquistes o socialistes, de cervell, però sou catalans de cor, sou « catalans », abans que tot. Sou com aquell lluitador obrerista amic meu, home d'acció, sense pàtria (!) que, delicat de salut i sol a l'exili, s'arribà un dia fins a casa per donar-nos el seu « tresor »:

— Teniu, ens digué, Preneu això. És un saquet contenint terra catalana recollida moments abans de travessar la frontera. Estic molt i si em moris us demano que em feu el favor de tirar-la sobre la meua tomba. Què voleu? Em sembla que així la mort em serà més suau...

Compreneu, germans? Les llàgrimes d'enyorança de les sardanes de Sant Jordi i el pensament no menys enyorat del lluitador obrerista, en els fons anaven per vosaltres. Eren l'exponent de la mateixa fe, dels mateixos sentiments, dels mateixos anhels, de les mateixes esperances.

I si mai, mai, no haviem perdut la fe en la causa justa de Catalunya avui podem dir-vos que la victòria s'atansa, que la resurrecció és imminent, que l'hora de la llibertat és prop vostre. Els catalans de França, els més nombrosos dels que son a l'exili, i els catalans d'Amèrica com els catalans de tot arreu, s'han unit tots sota l'autoritat màxima del president de Catalunya. Totes les forces catalanes s'han reorganitzat i unit llurs esforços en una voluntat comuna: la de refer Catalunya, treballar per a la seva renovació i lluitar per la seva grandesa.

No us impacienteu. Espereu encara. Pero treballem. Treballem com nosaltres, sense odi, sense rancúnies, oblidant les angoixes passades i no pensant més que en l'ideal. Feu com nosaltres: reorganitzau-vos, treballem en el si de les vostres organitzacions i uniu-vos en aquesta nova Solidaritat Catalana que ha d'anunciar al mon la resurrecció de la pàtria.

I que per totes les cantonades de Barcelona i de les ciutats i viles i pobles catalans es vegin les mateixes, les úniques consignes: Solidaritat Catalana, Solidaritat Catalana, Solidaritat Catalana.

Aquesta consigna, germans de la pàtria, ho vol dir tot: Unió per a la victòria, fraternitat patriòtica, fer la glòria immortal de Catalunya. Domènec de BELLMUNT.

Foc Nou a la Rambla

De Barcelona ens arriben notícies que ens omplen d'alegria i no dubtem que ens acompanyaran en el nostre gòlg tots els catalans exiliats a França.

« Foc Nou », el popular setmanari portanyeu de Solidaritat Catalana, i del qual estem autoritzats per a dir que reapareixerà ben aviat i fou editat a tamany reduït el dia 14 d'abril i plantat a les parets per tot Barcelona. Així mateix milers d'exemplars circulaven de mà en mà.

Saben pel mateix conducte, que els nostres germans de Catalunya veuen en Solidaritat Catalana la única i veri-

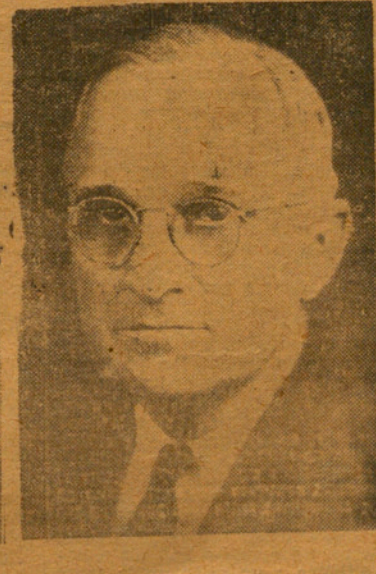
table expressió dels seus ideals i que consideren aquest moviment català en terres de França, el nou instrument de la unitat catalana.

La persona que ens informa ens ha explicat detalladament tot l'entusiasme existent a Catalunya per Solidaritat Catalana i el seu portanyeu.

Nosaltres, no podem fer més que folletar tots els components de Solidaritat Catalana, el bloc que ja es preveu serà l'aglutinant en un demà no llunyà de tots els catalans que han romàs a Catalunya, com ja ho és avui dels catalans exiliats a França.

ELS ARTIFEXS DE LA VICTORIA

ns «FOC NOU»

Marcel·li DOMINGO i la cultura catalana

LLUIS COMPANYS, LA VIDA, LA SEVA OBRA, LA MORT GLORIOSA, DOMENECH DE ZELL-

era edició ha quedat tothaurida. La segona edició (francès) va també canviar. De nombrosos amics es va fer una edició especial de 100 exemplars, rigorosament numerats, paper especial « bouffant »...

Fóra una ingratitud ara que hom ha commemorat els 55 anys del traspàs a Tolosa de Marc·li Domingo, el popularíssim diputat i propagandista tortosí, no recordar la seva intervenció decisiva en pro de la cultura i la llengua catalanes per dues vegades, des del Ministeri d'Instrucció Pública...

tes coses a reparar i persones a desagraujar de les vexades o desvirtuades d'après del 6 d'octubre: Domingo volgué que primer que cap altra hom fés l'honor degut a la primera de les nostres Institucions de cultura, i gràcies a ell, abans d'una setmana de passades les eleccions, quan encara els presos no havien retornat de les presons...

El dia 6 de Maig tingué lloc al teatre Municipal d'Albi una festa commemorativa de la proclamació de la República espanyola. Hi prengueren part els cantaires de la Coral que dirigeix el mestre Antoni Llop...

NOTICIARI

PERSONALITATS DE SOLIDARITAT CATALANA A TOLOSA

Aquests darrers dies hem tingut el goig de saludar a Tolosa de pas cap a París el senyor Jaume Ros i Serra, delegat d'Estat Català a Solidaritat Catalana el qual celebra una cordial entrevista amb els redactors de Foc Nou...

ESTAT CATALA DELEGACIO REGIONAL DE LA GIRONDE

S'assabenta a tots els militants residents en els Departaments de la Gironda, Landes, Dordogne, Charente-Maritime, Charente-Inférieure, Vienne i Haute Vienne, que és urgent s'adreçar al Delegat Regional indicant: nom, cognoms, data de naixença, estat civil, adreça, professió a Catalunya i Comarca i Vila de la seva residència a Casal al qual pertanyien.

AL CENTRE D'ESTUDIS TOLOSA-BARCELONA

A la Sala del Centre, el Sr. Roderic Fonseca, va donar la seva anunciada lectura de poesies en llengua catalana i de dos sonets escrits en català. La Sala del Centre va omplir-se i el públic començà diversament aquesta lectura de poesies.

FESTA MUSICAL A ALBI

El dia 6 de Maig tingué lloc al teatre Municipal d'Albi una festa commemorativa de la proclamació de la República espanyola. Hi prengueren part els cantaires de la Coral que dirigeix el mestre Antoni Llop...

EL CONSELL EXECUTIU D'ESTAT CATALA

S'adreça a les dones catalanes, a militants del Partit i a tots en general, per a demanar llur ajuda i col·laboració activa en la continuació de la lluita d'alliberació nacional i per la obra de reconstrucció del nostre país.

LA LLIGA CATALANA COMPLIMENTA AL PRESIDENT IRLA

Aprofitant l'estada a París del President de la Generalitat Sr. Josep Irla, el Comitè de la Lliga Catalana de la zona Nord, li ha fet una visita a l'Hotel on el President resideix a la capital.

AL TEATRE DEL CAPITOLI DE TOLOSA

El dia 13 de Maig se celebra al gran teatre del Capitoli de Tolosa un festival musical organitzat pels Amics francesos de Catalunya sota la presidència del senyor Cassou i Badiou, alcalde de Tolosa.

ELS PROCESSOS DE COMPANYS, PEIRO I ZUGAZAGOITIA

El dissabte dia 5 de maig, va tenir lloc l'anunciada conferència de R. Nogues i Biset, davant d'un públic que omplia totalment la sala del café Berlioz.

REUNIO D'ACCO CATALANA REPUBLICANA

El Consell Regional d'A. C. A. del Llenguadoc ha celebrat una important reunió per a decidir la tasca a realitzar en l'aspecte cultural i molt especialment en el cultiu de la llengua catalana a França.

COMITE PAYS D'OCC - CATALOGNE

Sabats, a 17 hores a eu lieu la conférence de M. Max Rouquette, de l'équipe de « Cahiers du Sud ». Le thème proposé était: « La littérature occitane ».

ELS CATALANS DE L'ILLA DE CORSEGA

Els catalans de l'illa de Corsega, fervents lectors de « Foc Nou » i « Canigo », ens han adreçat el següent telegrama: « Us preguem transmeteu al President Irla salutació dels catalans de Corsega... »

DOS TELEGRAMES DEL CASAL DE PERPINYA

Il·lustre Jefe Delegación Mexicana a la Conferència de San Francisco - California - EE. UU. Momento solemne inauguración Conferencia el « Casa de Catalunya » de Perpignan...

AL CASAL CATALA DE TOLOSA

Sota l'interessant tema de « Aportació femenina a la Renaixença catalana », la Sra. Maria Baldo de Torres, va donar la seva anunciada conferència al Casal Català.

AL CINEMA « L'ESPOIR »

Organitzada pel Moviment Libertari i baix el tema de « Nosaltres i el catalanisme », el Sr. Jacint Borrás va donar una interessant conferència al cinema « Espoir ».

ELS EXILIATS VILANOVIS

El passat dia 22 d'Abril, es reuniren a Montauban els exiliats de Vilanova i la Geltrú. Ens preguem de fer constar que es prengueren diversos acords que afecten als interessos locals de la població vilanova, així com el de signar un pacte d'amistat i de solidaritat antifeixista entre tots ells...

Centenari de VERDAGUER

CATALA HOMENATJA VERDAGUER

se celebra al teatre del Consell de Tolosa un acte literari dedicat a Verdaguier amb motiu del 100è aniversari de la seva naixença. L'acte fou organitzat pel Club de Tolosa, presidit pel Sr. Llop...

AL CASAL DE CATALUNYA DE NARBONA

El dia 17 d'Abril el Casal de Catalunya de Narbona commemorà dignament el centenari de la naixença de Verdaguier.

EL CASAL CATALA DE MONTAUBAN

Per al diumenge dia 27 de Maig, el Casal Català de Montauban te anunciada una festa en commemoració del Centenari de Verdaguier amb la col·laboració dels amics occitans de l'Escola Carsinola i del Comitè Pays d'Oc-Catalunya.

CIÓ DE LES OBRES DE VERDAGUER LA RENAIXENÇA CATALANA

de les festes que es venen a Tolosa amb motiu del Centenari de Verdaguier, tindrà lloc el dia 15 de Maig a la Biblioteca...

AL CASAL DE CATALUNYA DE NARBONA

El mateix dia es nomenà el Consell Directiu del Casal el qual quedà constituït pels compatriotes: Eudic Agustí, president; Martí Rovira, secretari; Josep Vilalta, vice-secretari; Josep Mir tresorer; Enpar Martí comptador; Francesc Planes, Roderic Victor i Endic Ventura, vocals.

AL CASAL CATALA DE MONTAUBAN

Per al diumenge dia 27 de Maig, el Casal Català de Montauban te anunciada una festa en commemoració del Centenari de Verdaguier amb la col·laboració dels amics occitans de l'Escola Carsinola i del Comitè Pays d'Oc-Catalunya.

LL AL MON

la guerra ha imposat, si fa no fa, es reunien els ministres britànics i neozelandès conjuntament amb el Sr. Grey, secretari d'Assumptes Exteriors de l'E.U. per al de una conferència internacional sobre el problema de la producció post-bel·lítica que donava aquest projecte afegia l'opinió del Ministeri del Comerç i Indústria de la seva creença d'una curta durada el que la sobre producció es de nou.

Aquest progrés enorme de la producció es veu detallat en el Bulletin d'Estadística de la Societat de Nacions (agost del 1944) en el que la capacitat de producció de les diferents branques està fixada a 100 per l'any 1939 i a les següents alifres p' 1943: Indústria en general 219; Manufactures 227; Màquines 426; Transports 714; Productes químics 343. Un altre serà d'informació americana ens dona les següents dades del 1944: suposant sempre les produccions de les diferents branques a la base de 100 el 1939, l'augment ha estat de 18 a l'Alimentació; 34 al Carbó; 32 al Carburant; 69 a l'Acero; 650 a les màquines constructores d'edificis; 250 als Automòbils; 550 a l'utillatge elèctric; i de 1.200 a les Màquines de vapor i Turbines. La producció agrícola també ha fet de les seves depassant el nivell mitjà del 1935-1939 d'un 31 % tot disminuint la mà d'obra empleada d'un milió de persones, les quals han anat a enfortir la indústria de guerra. Una altra dada interessant és que des del 1941 aquesta darrera indústria ha multiplicat per

8 el seu rendiment mentre la resta augmentava del doble com fem dir. No és d'estranyar doncs que el país més industrialitzat del món es preocupi del problema de la producció. Problema certament inevitable car aquest progrés de la capacitat productora i de la producció mateixa, s'ha aconseguit en uns moments que 13 milions d'americans estan lluitant en els diferents fronts sense participar-hi. De fet son una mena de 13 milions d'aturats amb la diferència que abans guerra no estaven suficientment ajudats i no disposaven per tant d'una capacitat adquisitiva normal com la que tenen avui llurs famílies.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA (Landes)

El Consell Departamental d'E.R.C. per aquest Departament ha quedat constituït de la manera següent: President: Julia Fitó, Barcelona; Vice-President-Tresorer: Josep Espanyol, Tarragona; Secretari: Josep Roig, Tarragona; Organització: Lluís Perelló, Lleida; Vocal: Francesc Santiveri, Barcelona; Delegacions locals: Dax: Lluís Perelló; Sabres: Julia Fitó; Labouheyre: Josep Espanyol.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA (Landes)

El Consell Departamental d'E.R.C. per aquest Departament ha quedat constituït de la manera següent: President: Julia Fitó, Barcelona; Vice-President-Tresorer: Josep Espanyol, Tarragona; Secretari: Josep Roig, Tarragona; Organització: Lluís Perelló, Lleida; Vocal: Francesc Santiveri, Barcelona; Delegacions locals: Dax: Lluís Perelló; Sabres: Julia Fitó; Labouheyre: Josep Espanyol.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA (Landes)

El Consell Departamental d'E.R.C. per aquest Departament ha quedat constituït de la manera següent: President: Julia Fitó, Barcelona; Vice-President-Tresorer: Josep Espanyol, Tarragona; Secretari: Josep Roig, Tarragona; Organització: Lluís Perelló, Lleida; Vocal: Francesc Santiveri, Barcelona; Delegacions locals: Dax: Lluís Perelló; Sabres: Julia Fitó; Labouheyre: Josep Espanyol.

empenyuts per les necessitats de la guerra han fet molt més llur capacitat industrial incrementant de la guerra. La producció actual, recollida per tècnica i mecànica sempre ha estat portada a un que si després de la guerra tots els homes acollits a les forces armades americanes podrà necessitats de tot el món necessitats solvents o si no poden ésser pagades.

La guerra acabada aquests homes tornaran a les cases llurs i ja voldríem saber com s'hi agafaran els economistes ortodoxes per adaptar-los a la producció que els perfeccionaments necessaris a la victòria militar han fet cada dia més voluminosa i que en temps de pau serà excendentària en relació a la demanda de solvent. (Seguirà.)

La guerra acabada aquests homes tornaran a les cases llurs i ja voldríem saber com s'hi agafaran els economistes ortodoxes per adaptar-los a la producció que els perfeccionaments necessaris a la victòria militar han fet cada dia més voluminosa i que en temps de pau serà excendentària en relació a la demanda de solvent. (Seguirà.)

Per tota correspondència adreçar-se a Josep Roig, Enó (Landes).

Es assegura que soc Hitler i... Vinga, vinga. Ja sou el que fa quatre dies d'ahir.

EL P.S.U.C. FIXARA LA SEVA POSICIO Per a diumenge dia 27 de Maig anuncià un miting del P.S.U.C. a Perpinyà, cinema Castillet, en el qual els membres de l'esmentat partit Josep Martorell i Ferran Rius fixaran la posició de llur organització en els moments actuals.

El camí de Catalunya

ELS HOMES

Cada home es una peça important de la gran màquina de la societat. Entrar és només el primer pas...

Les necessitats d'un home haurien d'ésser les de tot. D'aquesta manera, només la humanitat podrà arribar a una etapa superior...

De vegades, un home representa una institució. Alshores, durant l'exercici de les seves funcions, haurà de m'èixer, per damunt del respecte a què té aret en tant que home...

Quan un home mereix la confiança dels altres homes i la voluntat popular, expressada legítimament, el col·loca en l'administració dels interessos col·lectius...

L'home té el deure social d'intervenir en la política. Si algú no ho pensa així, podríem dir-li, com Montaigne...

Hi pot haver catalans que es trobin, potser, mancats, en part, d'aquest sentiment cívic al qual hem referit-nos...

Cal acudir de pressa a reparar aquè mal. Treball fàcil si es compta amb les qualitats abundants que poseeixen els fills de Catalunya...

Per a portar a cap l'educació del nostre poble, caldria saber situar-lo en el moment històric present. Això serà una tasca molt difícil...

Per a portar a cap l'educació del nostre poble, caldria saber situar-lo en el moment històric present. Això serà una tasca molt difícil...

nyament, on els no tres infants han de familiaritzar-se amb els homes i els reys preterits. No pas per a imitar-los, sino per a enriquir llur experiència i adquirir la consciència de la nació.

El gran pintor Lucien Anarieu ens deia en una ocasió que ell coneixia les obres dels altres artistes, per tal de poguer pintar diferent de tots. El geni no segueix cap via oberta.

El nostre poble necessita una generació d'homes que aconsegueixin la tasca d'educació de la joventut, en el sentit que venim exposant, completant l'obra ja iniciada per alguns catalans meritosos i fent aportacions erudites. Es arxius i les biblioteques han de lluirar els tresors que guarden.

El català mitjà no coneix la història del seu poble. No ens ha d'avergonyar de dir-ho. Vivim una època propícia a les crisis morals. Els exàmens de consciència. Pots i la seva memòria reté, només, alguns noms aïllats com uns símbols.

Cada c'assc català, filòsof, moralista, poeta o contista, ha de tenir una llarga biografia, ben documentada. Les gestes dels començats, no poden ésser ignorats. Les figures de la política, han d'ésser estudiades convenientment. Hi ha tot un enfilall de grans personatges de Catalunya, la vida i l'obra dels quals ens són desconeguts.

Es aquest treball el que pot salvar el nom de Catalunya als ulls del món, de cobrint-la i situant-la dignament al costat dels altres pobles.

Amb l'estudi biogràfic, ens cal l'assaig històric i la crítica. Aquesta tasca ens donaria a tots un alt sentit de responsabilitat. I nosaltres, els catalans que vüríem aquesta època de retrobament i de continuïtat de la voluntat nacional de Catalunya, presenciariem a ben segur el despertament tant anhelat de la Pàtria i ens sentiríem contents d'haver contribuït a la seva reurrecció gloriòsa.

Baptista XURIGUERA.

DEFENSA DELS POLITICS CATALANS

Pere III, o el rei que sabia què volia

En el seu dia vaig rebre el segon número d'un periòdic que surt a Perpinyà i que es diu « Opinions ». Un equip entusiasta de gent que endevino jove i que no s'està de proclamar la seva desconfiança en les velles patums s'hi esmerça en articles i notes interessants.

Com que en un dels articles del periòdic susdit he vist el meu nom i una suposada declaració meua utilitzada com a pretext de l'argumentació de l'autor — cosa que m'honora molt, àdhuc dubtant molt de l'exactitud de la referència — penso que els amics que fan « Opinions » no s'ofendran si, a la recíproca — un prêtè pour un rendu —, diuen els francesos — jo m'afanyo a dir-ho, sino només per precisar alguns punts històrics que meus lectors i àdhuc a l'estimable autor de l'article en qüestió.

El català, diu ell, falla en política. Es un mal polític. I això no val únicament per als polítics d'ara, sino per als de tots els temps. Ningú no es salva: « des dels comtes i reis més conspicus de la nostra història fins al darrer segador o serf de la gleba ». Sembla doncs, segons J. Costa i Plana, que ens manquen conviccions, que som veritat. Potser sí.

Però jo voldria defensar els polítics catalans. No els d'ara, que ja són prou grans per defensar-se sols, sino els del passat. Polítics i plens de conviccions, em penso, foren Pau Claris, Joan Prim, Enric Prat de la Ribera. Però moriren joves: Prat als 47 anys, Prim i Claris als 56. Ells tres sols ja salven l'honor de la classe política catalana, amb llur obra de governant de gran visió, tot i no haver-la poguda dur a terme perquè la mort prematura se'ls endugué a mig fer-la. Polítics fidels a

llurs conviccions foren els Presidents Macià i Companys. D'altres n'hi ha hagut, em penso. Hem oblidat que dos papes del Renaixement foren catalans? Si alguna virtut demostraren Calixte III i Alexandre VI fou, em penso, més aviat la política que la pietat. « Els catalans », els deien a Roma, a Roderic Borja i als seus fills. També era català, d'esperit sino totalment de sang Ferran II el Catòlic, model del príncep segons Maquiavel.

L'articulista d' « Opinions », després d'acusar els comtes i reis de la nostra història de mals polítics, recorda llur dèria de repartir, a la moda de l'època, els territoris nacionals entre llurs fills, com si fossin patrimoni familiar. Si això pot dir-se de Jaume I i de Pere el gran, no pot pas afirmar-se amb justícia d'Alfons II i de Jaume II, — tanmateix carregat de fills, aquest. — I menys, molt menys, de Pere III el de les Cerimònies.

Vet aquí, jo diria, el tipus complet del polític. La seva figura m'ha fet companyia durant molts mesos. En aquests anys angoixats que la Història era una porta d'evasió per als que no volíem creure que la llibertat hagués estat vençuda per sempre. L'he estudiat, un xic i n'he re'atat la vida en un llibre que possiblement restarà inèdit, però que m'ha donat molta satisfacció en escriure'l — i això ja és prou, pels temps que correm. I vull defensar-lo de l'acusació injusta que, englobant-lo en el seu blasme col·lectiu, li fa el meu estimat company en periodisme del setmanari al·ludit.

Pere III és el primer comte-rei que té una política nacional clara i recta, d'integració, primer, de tots els dominis de la Corona d'Aragó que els seus avantpassats han dispersat en els testaments; d'imperialisme mediterrani, després; d'intervenció peninsular, sempre. Regna 52 anys, i això que és setmesó, desnerit i malaltís. Domina totes les revoltes, per la força o per la diplomàcia, les de les Unions de no-

bles aragoneses i valencians com les dels eters descontents sards. Navega amb traça, a les seves velleses, entre dos Papes oposats — és l'època del Gran Cisma d'Occident — sense reconèixer-ne cap i traient concessions de tots dos. A la seva mort, Mallorca i el Rosselló, presos al seu cost i cunyat Jaume III, són units indissolublement al Principat per acord solemne de les Corts: cap rei no podrà mai més alienar-los, — i això és Pere III qui ho ha fet. Atenes i Neopàtria estan sota l'autoritat del Comte de Barcelona. Sardenya ha estat dominada i els rebels vençuts o convençuts. Gènova, enemiga tenaç, és una ombra del que era abans de la desfeta d'Alguer. Sicília és ja de fet un regne de la Confederació, puix que la seva reina Maria ha estat ja promesa a Martí, net del rei — i això perquè Joan, l'hereu, ha preferit com a núvia una princesa francesa. A Castella hi ha una dinastia favorable a Aragó i emparentada amb el Casal de Barcelona i Múrcia és, pot dir-se, reconeguda com a « espai vital » de València... Què més voleu?

Hom dirà que Pere III fou un home cruel i sense escrúpuls, que va desfer-se dels seus germans amb procediments expeditius, que tirava al dret sense amoinar-se gens de l'ètica. A través de la seva mateixa Crònica se'ns presenta com un home terriblement enamorat del poder, sempre a punt de vestir-se de rei, amb corona, ceptre i mantell. Era vanitos, p'e d'orgull i de mal geni. Però en canvi pot dir-se que amb ell trobem per primer cop el patriotisme instal·lat en el tron. El rei cerimoniós fou l'únic sobirà que seguí una política nacional, no patrimonial. Si els seus descendents haguessin continuat la seva política i si el Casal de Barcelona no s'hagués extingit amb Martí el Jove, el curs de la història de Catalunya hauria estat ben diferent.

Però aquest « sí » és l'eterna conjunció que ens recorda la terrible irreversibilitat de la Història. Vivim de les conseqüències dels actes, i per això no podem jutjar els homes polítics per llurs intencions ni per llurs mateixos procediments, sino per llurs realitzacions. Pere III no és un sant, evidentment, però fou un polític. Adhuc fou un polític preocupat pel bé del poble, estimat del poble. Però ara m'ado no que aquesta apologia podria semblar una invitació als aspirants a polítics catalans a seguir l'exemple del rei malgenià del Puyuet. Només voldria que, com ell, sabessin allò que volem, i que treballessin seriósament per aconseguir-ho. I que, en aquest cas, llur desig coincidís amb els interessos permanents de Catalunya.

Que ja és ésser prou ambiciós, em penso.

Rafael TASIS.

Résumé de l'Histoire de la Catalogne

(Suite et fin.)

L'issue de la lutte ne fut pas défavorable à son régime autonome (le roi dut jurer de nouveau ses Constitutions), mais contribua à détruire sa prospérité économique, de sorte que le jour où, sous les Rois Catholiques, l'union avec la Castille s'accomplit (1479), la Catalogne se trouvait dans un état de décadence. D'autres causes y avaient contribué, parmi lesquelles les guerres du temps d'Alphonse le Magnanime et l'établissement des Turcs dans les pays de la Méditerranée orientale. La découverte, par les Portugais, de la nouvelle route de l'Inde (1487) vint empirer cette situation. La découverte de l'Amérique, qui aurait pu compenser la perte des marchés orientaux, ne produisit de résultats favorables à la prospérité de la Catalogne que trois siècles plus tard, c'est-à-dire lorsque Charles III accorda à Barcelone la liberté de commerce avec plusieurs ports américains (1778).

Sous les rois de la maison d'Autriche la Catalogne, quoique en décadence, conserve ses institutions nationales. La Généralité et le Conseil municipal de Barcelone ont encore un grand prestige, mais les Cortès sont convoquées de moins en moins par les rois. La « dénationalisation » se réalise, d'abord pacifiquement, sous les premiers Habsbourg; puis Olivares, le ministre de Philippe IV, essaye de la précipiter par la force et provoque la deuxième grande révolte des Catalans, la guerre dite des Segadors (des moissonneurs), qui est un épisode de la guerre de Trente Ans. Pendant les douze années que dure la révolte (1640-1652) les rois de France Louis XIII et Louis XIV sont les souverains de la Catalogne. Comme résultat de la lutte, les Catalans ont encore assuré leur autonomie trois quarts de siècle. Mais, si avant la révolte ils vivaient en marge de la vie politique espagnole, bientôt après leur retour à l'obéissance de Philippe IV ils commencent à s'y intéresser, à tenter

d'y intervenir et de l'influencer. Le point culminant de cette nouvelle tendance est la Guerre de Succession, où la Catalogne s'efforce de donner un roi à l'Espagne, Charles d'Autriche, en face de Philippe d'Anjou, le candidat des pays castillans. La victoire de Philippe V coupe net à l'interventionnisme catalan, et détruit en même temps, après la chute héroïque de Barcelone sous la force des armées franco-espagnole (1714), le régime autonome de la Catalogne. Tout son effort se borne alors, en collaborant aux visées bourbonniennes, à devenir une province soumise, pacifique et travailleuse. Mais plus forts que ses desseins, pus forts que le dessein de ses dominateurs, sa prospérité économique, rétablie pendant le XVIIIe siècle, la Révolution française, la guerre napoléonienne, le Romantisme, provoquent le réveil de ses énergies spirituelles et matérielles, et produisent ce qu'on a appelé la Renaissance catalane.

LLEGIU
Feu Llegir
CANIGO

El 19 de Juliol Catalunya fou la primera a vèncer el feixisme. La bandera de les quatre barres és un símbol de la democràcia.